

Årsrapport for 2020 til Vega forvaltningsstyre fra SNO

SNO lokalt:

Runar Jostein Omnø - SNO-Helgeland

I tillegg er det kjøpt tjenester av:

Forsidefoto: Teist i Skjærvær ved telling sommeren 2020. Foto SNO/RJO

Innhold

1. Kjerneoppgaver	4
1.1 Motorferdsel, Laksoppsyn, Kulturminner.....	3
1.1.1 Føringer fra KLD eller Miljødirektoratet.....	3
1.1.2 Kort om aktiviteten	3
1.1.3 Resultater eller reaksjoner	3
1.1.4 Utviklingstrekk eller utfordringer	3
1.1.5 Anbefalte oppfølgingspunkter.....	3
2. Bestillingsoppgaver	4
2.1 Oppsyn/tilsyn/tiltak i verneområder	4
2.1.1 Føringer fra KLD eller Miljødirektoratet.....	4
2.1.2 Kort om aktiviteten	4
2.1.3 Resultater	4
2.1.4 Utviklingstrekk og utfordringer	4
2.1.5 Anbefalte oppfølgingspunkter.....	5
2.2 Fremmede arter; sitka/buskfuru	5
2.2.1 Føringer fra KLD eller Miljødirektoratet.....	5
2.2.2 Kort om aktiviteten	5
2.2.3 Resultater	5
2.2.4 Utviklingstrekk og utfordringer	5
2.2.5 Anbefalte oppfølgingspunkter.....	6
2.3 Fremmede arter; Mink	6
2.3.1 Føringer fra KLD eller Miljødirektoratet.....	6
2.3.2 Kort om aktiviteten	6
2.3.3 Resultater	6
2.3.4 Utviklingstrekk og utfordringer	6
2.4 Marin forsøpling i verneområder	7
2.4.1 Føringer fra KLD eller Miljødirektoratet.....	7
2.4.2 Kort om aktiviteten	7
2.4.3 Resultater	7
2.4.4 Utviklingstrekk og utfordringer	7
2.4.5 Anbefalte oppfølgingspunkter.....	8
2.5 Registrering og overvåkning av sårbare og sensitive arter	8
2.5.1 Føringer fra KLD eller Miljødirektoratet.....	8
2.5.2 Kort om aktiviteten	8
2.5.3 Resultater	8
2.5.4 Utviklingstrekk og utfordringer	8

1. Kjerneoppgaver (kontroll, tilsyn, informasjon, mv)

Kontroll med etterlevelsen av spesifiserte miljøløyper er kjerneaktiviteten i SNO. Basisen i det løpende kontrollarbeidet består av uniformert tilstedeværelse i aktuelle naturområder kombinert med rutinemessig kontroll av etterlevelsen av regelverket. Den rutinemessige kontrollen skal skje i form av stikkprøver og systematisk oppfølging av etterretningstips. I tillegg skal det gjennomføres risikobasert oppsyn i spesielle områder der omfanget av miljøkriminalitet erfaringsmessig ligger høyt. Dette kan med fordel skje i et koordinert og formalisert samarbeid med andre myndigheter og oppsynsaktører.

1.1 Motorferdsel, Laksoppsyn, Kulturminner

Det har i 2020 kun i beskjeden grad vært utført oppsyn/tilsyn i Vega innenfor feltene motorferdsel, laksoppsyn og kulturminner.

1.1.1 Føringer fra KLD eller Miljødirektoratet

Utdrag fra føringer:

Motorferdsel: Barmarkskjøring i verneområder er en prioritert oppgave i Kontrollplan 2020, men det skal også gis prioritet til generell oppfølging av tips om kjøring, med særlig fokus i jaktsonen. Dokumentasjon av kjørespor der dette bestilles/avtales med forvaltningsmyndighet.

Laksoppsyn: Avdekke gjerningsmann og prioritere meldinger om pågående ulovlig fiske. Skal være et synlig statlig landsdekkende lakseoppsyn. Prioritet på områder hvor laksestammene er under reetablering (for eksempel etter gyrobekjempelse). Fokus på ulovlig fiske etter ål i vassdrag. Videreføre oppsynet i Tanaelva. Særlig fokus på kilenøter og krokarn. Se kontrollplan

Kulturminner: Bestilte oppdrag fra fylkeskommune og Sameting. • Bestillinger fra museum skal koordineres med fylkeskommunen. • Oppsyn med kulturminner som besøkes i forbindelse med ordinært verneområdeoppsyn.

1.1.2 Kort om aktiviteten

Hva gjelder motorferdsel er det ikke foretatt kontroller i 2020 i Vega, - hverken til lands eller til vanns.

Det er kjørt noe laksoppsyn i Vega i 2020, men omfanget er beskjedent. At det tid om annen foregår ulovlig fiske i Vega kan ikke utelukkes, men det er få eller ingen indikasjoner på at det ulovlige fisket har noe stort omfang.

Vega har 2 kulturminner som SNO har tilsyn med. Dette er "Bremstein Fyr" og "Fiskeværet Skjærvær" Det er utført tilsyn av begge kulturminnene i 2020.

1.1.3 Resultater eller reaksjoner

SNO har ikke skrevet noen anmeldelser etter Lov om motorferdsel i utmark i Vega i 2020. Det har innkommet tips om mulig ulovlig barmarkskjøring, men tipsene lot seg ikke verifisere. SNO-Helgeland har ikke observert trafikk med vannscooter, - eller fått tips om slik kjøring, i Vega.

SNO har ingen inndragninger eller anmeldelser i Vega i 2020 som går på Lakseloven.

1.1.4 Utviklingstrekk eller utfordringer

Intet relevant til Vega.

1.1.5 Anbefalte oppfølgingspunkter

Det er ikke planlagt kontroller i Vega rettet spesifikt mot motorferdsel i 2021. Aktiviteten vil bli begrenset til eventuelle konkrete hendelser eller informasjon om mulige lovbrudd.

Det vil også i 2021 sporadisk i tilknytning til andre oppdrag bli utført noe laksoppsyn i Vega.

Det vil bli gjennomført tilsyn av utvalgte kulturminner i Vega også i 2021.

2. Bestillingsoppgaver

SNO-Helgeland har i 2020 hatt mest oppmerksomhet på oppsyn- og tilsynsrollen i forhold til verneområdene og Verdensarvområdet i Vega. I et forebyggende perspektiv er det å være til stede for "å se og bli sett" fortsatt ansett som den trolig viktigste oppgaven for SNO. SNO har i tillegg forsøkt å få utført flest mulig av de bestilte oppdrag både på oppsyn, tilsyn, tiltak, uttak av mink samt registreringer i verneområder og verdensarvområdet. Ikke alle oppdrag, som f.eks. registreringer vinters tid, har latt seg utføre i ønsket omfang. Dette har i hovedsak med at det ikke har vært tidsressurser tilgjengelig, men det har også påvirket tjenesten at SNO-Helgeland ikke har hatt tilgang på stor tjenestebåt fra juli til desember grunnet tekniske problemer.

2.1 Oppsyn/tilsyn/tiltak i verneområder

2.1.1 Føringer fra KLD eller Miljødirektoratet

Utdrag fra faglige føringer:

I tillegg til det løpende tilsynet, skal det gis prioritet til å fullføre fjorårets systematiske gjennomgang av dispensasjoner der dette ikke er ferdigstilt.

Oppfølging av tiltak i henhold til bestillingsmøtene (bestillings skjema og ESS). Gi tydelige tilbakemeldinger på hva vi kan prioritere av oppgaver. Igangsatte skjøtsels og bekjempelsestiltak og tiltak knyttet til besøksforvaltning og merkevare skal prioriteres. Fortløpende vedlikeholdsarbeid på skilt, informasjonstavler, infrastrukturtiltak mv. som tilhører forvaltningsmyndigheten.

2.1.2 Kort om aktiviteten

SNO-Helgeland har loggført 332 arbeidstimer i Vega i 2020, - hvorav 160 timer er relatert til minkarbeid. Det er med tjenestebåt totalt loggført 2480 km kjørt oppsyn/tilsyn/tiltak i verneområder/verdensarvområdet i Vega. 1350 km av disse er kjørt i forbindelse med uttak av mink.

2.1.3 Resultater

SNO-Helgeland har med noen få unntak fått utrettet bestilte registrering- oppsyns- og tilsynsoppdrag. Omfanget av enkelte oppdrag har dog blitt noe begrenset. Dette kan ha flere årsaker. Generelt er det utvilsomt slik ressursituasjonen i SNO ikke helt står i forhold til oppgaveportefølgen. Spesielt kan dette ha med at lokalt så får en ut fra spesielle lokale forhold føringer på å prioritere andre oppgaver, som for eksempel laksoppsyn, noe mer. Helgeland er pr. d.d av de verste områdene i Norge hva gjelder ulovlig fiske etter anadrom fisk.

Det har i aktuelt tidsrom vært utført oppsynsturer spesielt rettet inn med tanke på ilandstigningsforbud. Det er ikke gjort observasjoner av brudd på bestemmelsene. Det er heller ikke mottatt tips om at reglene for ilandstigningsforbud har vært brutt.

SNO har som tidligere bistått verneområdeforvalter ved en del oppdukkende oppgaver og transportbehov.

For utfyllende informasjon om oppsyn i verneområdene i Vega vises til Verneområdelogg.

2.1.4 Utviklingstrekk og utfordringer

Naturtilstanden generelt i både verneområdene i Vega og Verdensarvområdet, synes være nogen lunde stabil. Det er vanskelig år for år å kunne peke på konkrete endringer.

Når det gjelder hekkesuksess for fugl/sjøfugl i verneområdene i Vega sommeren 2020, så er det SNOs inntrykk at flere arter sliter med så vel å klare å få unger samt å få de ungene som blir født flygedyktige. Dette gjelder for øvrig for hele Helgeland. De fleste måkeartene og ternene synes å slite. Det sitter fugl på øyene i hekketiden, men det er langt mellom hver unge en ser. For både storskarv og krykkje har det i 2020 ikke vært en eneste unge å se i kolonier som normalt har flere hundre reir. Det er vanskelig å si hva som er normale årlige svingninger, og hva som kan være mer langsiktige varige endringer. Det er uansett urovekkende at fugl ikke klarer å reprodusere. Et lyspunkt i så måte er dog at ved tellingene vi gjorde av teist i Skjærvær, så bestanden der ut til å holde seg nokså nær i antall av hva som er telt tidligere,- dvs. mellom 900 og 1000 individ.

Under søk etter mink med hund påviser hundene normalt også en god del oter. Under hundesøkene SNO gjennomførte i april 2020 i Lånan/Flovær FFO, Søla FFO og øyene ved Skogsholm, påviste hundene i år, markant færre otere. Med unntak av området ved Skogsholm, synes bestanden av oter å være uvanlig liten i de områdene vi har gjennomført. Spesielt Søla og øyene sør for Vega, som tidligere har hatt en sterk bestand av oter, synes nå oteren å være tilnærmet helt fraværende. Oteren er en naturlig art i Vegas skjærgård og det kan ikke ses på som annet enn urovekkende hvis den negative utviklingen som årets observasjoner kunne indikere, fortsetter.

SNO har i 2020 et inntrykk av at det har vært en viss økning i antall fritidsbåter og andre sjøfarende turister i Vega. Dog antas denne økningen i mindre grad å berøre verneområdene. Den økte yrkestrafikken i forbindelse med havbruksanlegg synes å ha stabilisert seg på et ganske høyt nivå, men også denne trafikken synes i liten grad å berøre verneområder.

2.1.5 Anbefalte oppfølgingspunkter

For 2020 vil SNO-Helgeland forsøke få til noe tilsvarende oppsynsaktivitet i Vega som tidligere år.

2.2 Fremmede arter; sitka/buskfuru

2.2.1 Føringer fra KLD eller Miljødirektoratet

Prosjekt om bekjemping av fremmede treslag etableres.

2.2.2 Kort om aktiviteten

Prosjektet Bekjemping av fremmede treslag er ledet av Miljødirektoratet, med FM Vestland som prosjektkoordinator. FM Nordland er også med i prosjektet og koordinerer uttak i Nordland fylke. Torhild Lamo var representert i gruppa frem til hun sluttet i oktober. Etter den tid har Jannike Wika overtatt rollen.

SNO-Helgeland har i 2020 ikke hatt bestilling på oppdrag som innebar felling av skog i noe verneområde på Vega.

Det er bestilt utkjøring av tømmer fra hogstfelt i Kjellerhaugvatnet. Dette oppdrag står på vent og vil bli forsøkt gjennomført hvis en får gunstige forhold, - før eller etter nyttår.

2.2.3 Resultater

Ikke relevant da en ikke har bestilling på noe tiltak mot sitka/buskfuru.

2.2.4 Utviklingstrekk og utfordringer

Intet spesielt.

2.2.5 Anbefalte oppfølgingspunkter

Ønsker om utkjøring av tømmer fra verneområder hvor utkjøring ikke er mulig eller ønskelig med større maskinelt utstyr, vil bli forsøkt gjennomført.

2.3 Fremmede arter; Mink

Geir Heggmo har fagansvar for fremmede arter i Nordland.

2.3.1 Føringer fra KLD eller Miljødirektoratet

Utdrag fra føringer: Utvalgte verneområder etter innspill gjennom bestillinger fra forvaltningsmyndigheten. Bekjempelse skal kun skje etter klarering med SNO-S og regionalt fagansvarlige på fremmede arter av handlingsplan mot mårhund, oppfølging av meldinger. Rapportering i Rovbase.

2.3.2 Kort om aktiviteten

SNO-Helgeland har også i 2020 hatt som den klart tyngst prioriterte oppgave i Vega, å gjennomføre jakt og felling av mink. Det er loggført 160 arbeidstimer og 1350 km på mink- eller minkrelatert arbeid i 2020 i Vega.

SNO-Helgeland fikk i slutten av april 2020 bistand av 2 SNO-hundeevipasjer. Det ble gjennomført søk i Lånan/Flovær FFO og Søla LVO. 3 mink ble tatt i Søla LVO. Øvrig felling er blitt gjennomført ved jakt og fangst med feller, - fortrinnsvis i områdene ved Søla LVO, Lånan/Flovær FFO og Skogsholmen. SNO har felt 9 mink i 2020 i Vega.

For øvrig vises det til egen rapport samt registreringer i Rovbase og verneområdelogg hva gjelder aktivitet vedr. fangst av mink i Vega.

2.3.3 Resultater

SNO-Helgeland har røktet ca. 25 feller i Vegaøyene gjennom stort sett hele året. Det er gjennom fellefangst og jakt både med og uten hund, blitt tatt 9 mink.

2.3.4 Utviklingstrekk og utfordringer

SNO-Helgeland vil prioritere bekjempelse av mink også i 2020. Generelt vil Vegaøyan Verdensarvområde være et prioritert område for denne bekjempelse. Spesielt vil fellefangst bli utført i Hysvær/Søla LVO, Lånan/Flovær FFO og området rundt Skogsholm. Gitt bestandens utvikling vil SNO videreføre aktiviteten som tidligere. Det klare mål for SNO er at de aktivt drevne dunværene skal holdes fri for mink i hekketiden til ærfugl. Lokalt SNO vil forsøke få til dager med søk etter mink med SNOs tjenestehunder våren 2021.

2.4 Marin forsøpling i verneområder

2.4.1 Føringer fra KLD eller Miljødirektoratet

Utdrag fra faglige føringer 2020: Bestillinger på marint søppel i verneområder skal prioriteres. I all hovedsak vil dette være registrering, rådgiving og noe båttransport. Nye prosjekter skal så langt som mulig koordineres med prosjektet "Før fuglene kommer".

2.4.2 Kort om aktiviteten

SNO-Helgeland har i 2020 gjennom sommeren organisert og gjennomført oppsamling av strandsøppel fra grunneiere i Verdensarvområdet i Vega. All innsamling av strandsøppel er gjort i verneområder.

Det var også planlagt 2 dager med oppsamling av strandsøppel i Flovær og Lånan FFO med skoleelever. Pga. bla. svært skiftende værforhold og utfordrende organisering og logistikk, lot ikke dagene seg gjennomføre. Det vil bli prioritert å få gjennomført 2 dager med oppsamling av marint søppel i verneområder i Vega i 2021.

2.4.3 Resultater

SNO-Helgeland har totalt organisert oppsamling og inntransport av ca. 550 sekker strandsøppel fra verneområder på Helgeland i 2020. Ca. 100 av disse sekkene var samlet opp av grunneiere i verdensarvområdet i Vega. Total vekt på innlevert strandsøppel ble av SHMIL oppgitt til 6560 kg. For ytterligere informasjon vises til Verneområdelogg. Bildet til høyre viser noe av strandsøppelet K/V Heimdal hentet.

2.4.4 Utviklingstrekk og utfordringer

Det er begynt å skje ting når det gjelder marint søppel også på Helgeland. Gode økonomiske stimuli er kommet på plass, og forskjellige organisasjoner/stiftelser gjennomfører nå strandrydding. Marint søppel vil dog i verneområder/verdensarvområde i Vega kommune i uoverskuelig fremtid trolig uansett være et problem. Enorme mengder strandsøppel samt mye strandlinje og stort antall øyer med rimelig øde og vanskelig tilgjengelighet og beliggenhet, gjør arbeidet med oppsamling krevende.

2.4.5 Anbefalte oppfølgingspunkter

Oppsamling av strandsøppel i verneområder, fortrinnsvis i "utværene" i Vega, vil i 2021 være en prioritert oppgave for SNO-Helgeland.

SNO vil i 2021 videreføre ordningen med at grunneiere i utværene selv kan samle inn strandsøppel som så SNO henter eller organiserer henting av og får brakt til avfallsmottak. Siden det ikke ble gjennomført strandrydding med skoleelever i regi av SNO i 2020, vil SNO ha som fremste prioritet å få til minst 2 dager med oppsamling i områdene ved Flovær og Lånan i 2021.

2.5 Registrering og overvåkning av sårbare og sensitive arter

2.5.1 Føringer fra KLD eller Miljødirektoratet

Utdrag fra føringer:

Aktivt benytte databasen for sensitive artsdata ifm prioritering av kontrollarbeid og forebygging mot unødige forstyrrelser.

2.5.2 Kort om aktiviteten

SNO-Helgeland har også i 2020 utført oppsyn/tilsyn med hekkelokaliteter for trua og sårbare arter av fugl i Vega. Oppsynet har i all hovedsak vært utført i tilknytning til andre oppdrag. For vanlige arter av sjøfugl føres registreringer i artsobs.

2.5.3 Resultater

SNO-Helgeland har forsøkt å ha et øye til enkelte hekkelokaliteter for rovfugl hvor erfaringsmessig fuglen har slitt med å få til vellykket hekking. En sak med "skadeverk" av reir til rovfugl er anmeldt i 2020. Bildet til høyre viser havørnunge i Muddvær 070520. Bildet har ikke noe med nevnte sak å gjøre.

For ytterligere informasjon om registreringer for det enkelte verneområde vises til Verneområdelogg og/eller Artsobs/Rovbase.

2.5.4 Utviklingstrekk og utfordringer

Selv om det har vist seg utfordrende å få til, vil SNO-Helgeland i 2021 forsøke å utføre noe registrering av overvintrende fugl i Verdensarvområdet. Oppdatert kunnskap om både overvintrende- og hekkende bestander av fugl antas å kunne ha verdi i flere sammenhenger, bla. ved skipsulykker med store forurensing. SNO vil også videreføre tilsynet med, og registreringen av, lokaliteter av utsatte og sårbare arter.

Statens naturoppsyn

Telefon: 03400/73 58 05 00 | **Faks:** 73 58 05 01

E-post: post@naturoppsyn.no | **Nett:** naturoppsyn.no

Post: Postboks 5672 Torgarden, 7485 Trondheim

Besøksadresse: Brattørkaia 15, 7010 Trondheim

Miljødirektoratet er et statlig forvaltningsorgan underlagt Klima- og miljødepartementet. Statens naturoppsyn (SNO) er Miljødirektoratets feltpersonell.

SNO ivaretar nasjonale miljøverdier og forebygger miljøkriminalitet. Oppgavene spenner fra kontroll og overvåking, til skjøtsel i verneområder, tilrettelegging i viktige natur- og kulturminneområder, informasjon og formidling.

SNO har også mange oppgaver knyttet til store rovdyr, både registrering av bestander, dokumentasjon av skader på husdyr og tamrein, og uttak av dyr det er gitt fellingstillatelse på. Ledelsen i SNO sitter i Trondheim, og vi har ca. 60 lokalkontor spredt over hele landet.